

Opozycja we Wrocławiu w latach 1980-1989

I. Główne założenia

1. Adresaci:

- Uczniowie i uczennice LO w Trzebnicy;
- Rodziny uczestników projektu;
- Pracowniczki i pracownicy LO w Trzebnicy;
- 8-klasiści;
- Członkinie i członkowie Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół LO w Trzebnicy.

2. Najważniejsze cele projektu

- Zapoznanie uczennic i uczniów z historią lokalną;
- Rozbudzenie chęci aktywności uczennic i uczniów do własnych poszukiwań historycznych.

3. Efekty wychowawcze, edukacyjne, społeczne

- Poznanie najważniejszych postaci i wydarzeń dotyczących działalności opozycji wrocławskiej lat 80tych;
- Integracja międzypokoleniowa;
- Integracja zespołu klasowego;
- Kształtowanie kompetencji przyszłości - krytyczne myślenie, kooperacja, kreatywność, komunikatywność;
- Rozwój umiejętności planowania, działania pod presją czasu;
- Rozwój umiejętności doboru i selekcji źródeł;
- Promocja szkoły w środowisku lokalnym;
- Nawiązanie relacji między uczniami i uczennicami różnych placówek.

II. Przebieg i realizacja projektu

1. Ramy czasowe z krótkim harmonogramem działań

Czas trwania projektu ok. 3 miesiące.

- 3 tygodnie - lekcje warsztatowe dla uczestniczek i uczestników wprowadzające do tematyki projektu;
- 1 tydzień - lekcje warsztatowe dotycząca jak zrobić dobrą grę planszową/ terenową czy spacer;

- 2 tygodnie - przygotowanie przez uczniów i uczennice swoich gier lub spacerów;
- 2 tygodnie - testowanie produktów wytworzonych przez uczniów;
- 2 tygodnie - prezentacja produktów = finał projektu;
- 1 tydzień - przygotowanie geoskrzynki oraz podsumowanie projektu.

2. Prace przygotowawcze do podjęcia przez uczniów i uczennice

- Praca z materiałami źródłowymi przygotowanymi przez nauczyciela;
- Poszukiwanie materiałów dodatkowych - kwerenda internetowa jak i w archiwach;
- Rozmowy ze świadkami historii - w domu jak i w szkole;
- Przygotowanie scenariuszu gier/ spaceru.
- Opracowanie zadań do gry;
- Opracowanie geoskrzynki w ramach gry geocaching - wybranie miejsca, opis, znalezienie odpowiedniego pojemnika, który będzie odpowiednio zabezpieczony, umieszczenie jej w docelowym miejscu.

3. Krótka charakterystyka poszczególnych przedsięwzięć projektu

Warsztaty wprowadzające

Klasa biorąca udział w projekcie zostanie podzielona na 5 grup zadaniowych. Każda z grup otrzyma jeden obszar do dokładnego zbadania i zapoznania się z nim. Są to następujące grupy:

1. Robotnicy,
2. Kościół,
3. Środowisko naukowe,
4. Kultura,
5. Inne aktywności.

Do każdej z tych grup uczniowie i uczennice dostaną przykładowe materiały źródłowe, opracowania, ikonografię do wykorzystania. Ich zadaniem będzie przyglądając się:

- jak dana grupa czy forma wpływała wówczas na społeczeństwo?
- Co w danej dziedzinie działo się w tych latach we Wrocławiu?
- Jakie mamy charakterystyczne postacie?
- Jakie najważniejsze wydarzenia?

Dodatkowym elementem będzie zaangażowanie uczennic i uczniów do samodzielnego poszukiwania różnych materiałów. Zostanie im pokazana baza materiałów archiwalnych zgromadzonych przez CH Zajezdnia, pokazany będą portale: „Szukaj w archiwach” oraz Nukat. Ponadto zachęcenie do porozmawiania w domach czy w szkole z osobami, które przeżyły tamten czas i mogą podzielić się swoimi

wspomnieniami. Wsparciem będą tutaj członkowie i przyjaciele Stowarzyszenia Absolwentów i Przyjaciół LO w Trzebnicy, którzy z wielką ochotą poświęcą swój czas młodzieży. W trakcie warsztatów zostanie też omówione z uczestnikami i uczestniczkami jak się przygotować do spotkania ze świadkiem historii, na co zwrócić uwagę, a także jak sformułować pytania.

Na sam koniec, gdy już grupy przygotowują swoją pracę w formie plakatów bądź prezentacji, wybrany przedstawiciel_ka grupy będzie miał za zadanie przedstawić efekty ich pracy w pozostałych 4 grupach. W ten sposób każda z grup zapozna się z pracą innych.

Warsztaty dotyczące gier

Po warsztatach wprowadzających do tematyki zadaniem uczestników projektu będzie opracowanie samodzielnie swojego spaceru lub gry (terenowej czy planszowej) dotyczącej opozycji wrocławskiej w latach 80. Przed przystąpieniem do przygotowania własnych pomysłów uczestnicy_czki będą mieć warsztaty o tym, jak dobrze zaplanować taką grę/ spacer. Na co zwrócić uwagę?

Dodatkowo podczas warsztatów poznają różnego rodzaju przykłady zadań, jakie można wykonać podczas gry terenowej np. szyfry, dekodery, puzzle, zadania zręcznościowe, kody QR czy inne.

Ponadto zostaną pokazane uczestnikom i uczestniczkom takie aplikacje jak Actionbound, przez którą mogą zrobić grę terenową w formie bardziej online. A także Geocaching, czyli międzynarodowy portal, gdzie są informacje o schowanych skrzynkach, które uczestnicy odszukują po współrzędnych GPS oraz wskazówkach. Ideą skrzynek jest pokazywanie ciekawych miejsc pod kątem historycznym, turystycznym czy też przyrodniczym.

Przygotowanie produktu

Po warsztatach wprowadzających oraz dotyczących gier uczestniczki i uczestnicy zostaną podzieleni ponownie na grupy 5 osobowe - tak, żeby w każdej grupie był przedstawiciel_ka z wcześniejszych grup. Ich zadaniem w nowych zespołach będzie stworzenie na podstawie zebranych materiałów i wiedzy, spaceru lub gry po Wrocławiu dotyczącej działań opozycji w latach 80. W zależności od możliwości odbiorcami_czyniami zadania będą uczennice i uczniowie klasy 8 z zaprzyjaźnionej podstawówki lub ich rówieśnicy z naszego LO.

Grupy same wybiorą jaką formę chcą przygotować czy wolą opracować spacer, grę terenową czy grę planszową.

Testowanie produktu

Po przygotowaniu przez grupy swoich planów spacerów czy gier ich zadaniem będzie zaprezentowanie klasie, a następnie inne grupy będą je dokładnie testować i

sprawdzać, czy wszystko zaplanowane jest ok. Czy nie należy wprowadzić zmian. Po przetestowaniu autorzy mogą wprowadzić zasugerowane poprawki.

4. Finał projektu

W ramach finału projektu uczniowie i uczennice udostępnią swoją pracę innym. Grupy, które przygotowują spacer po Wrocławiu, lub grę terenową zorganizują ją dla młodzieży z 8 klasy z zaprzyjaźnionej wrocławskiej szkoły lub swoich rówieśników w ramach wycieczki.

Natomiast w ramach przygotowanych gier planszowych zostanie zorganizowany turniej gier, na który zostaną zaproszeni rodzice oraz przedstawiciele SAPLO. W trakcie turnieju odbędzie się również krótka prezentacja z realizacji spacerów i gier terenowych.

Ostatnim elementem projektu, jaki mają przygotować uczestnicy i uczestniczki, jest to geoskrzynka w ramach gry Geocaching i umieszczenie jej na platformie. Wszystkie grupy wspólnie wybiorą jedno miejsce, które uznają za najważniejsze z punktu widzenia działań opozycji wrocławskiej, gdzie schowają skrzynkę. A także opracują jej opis na portal.

Po wykonaniu wszystkich zadań pozostaje podsumować razem z uczennicami i uczniami projekt i dokonać jego ewaluacji. W tym zaproponowanie przez młodzież wskazówek na przyszłość co lepiej zrobić.

III. Załączniki i materiały poglądowe

Bibliografia:

L. Ziątkowski, *Na drodze do Solidarności. Wrocław w walce o demokrację i niepodległość 1976-1980*, Wrocław 2010;

W. Suleja, *solidarność na Dolnym Śląsku 1980-2010*, Wrocław 2010;

Katalog wystawy *Zajezdnia strajkuje*;

Katalog wystawy *Wrocław 1945-2016*;

Red. B. Maciejewska, *Wrocław walczy o wolność*, Wrocław 2005;

J. Wolniak, *Solidarność i NZS na zdjęciach Janusza Wolniaka. Miesiące wolności*, Wrocław 2014;

K. Dworaczek, G. Waligóra, *Ruch „Wolność i pokój” we Wrocławiu”*, Wrocław 2015;

Red. R. Kowalczyk, *Piosenki Solidarności*, Wrocław

Przykładowe materiały dla grup:

Każda z grup otrzyma fragmenty tekstów i materiałów z wyżej wymienionych książek plus inne materiały źródłowe. Część z nich prezentowana jest poniżej.

1. Robotnicy

- *Oświadczenie wrocławskiego MKS*
- *Komunikat nr 3 MKS we Wrocławiu*

- *Oświadczenie MKZ Wrocław w sprawie bydgoskiej*
- Dokument *Informacja o zagrożeniach działalnością antysocjalistyczną*
- Wiec po wydarzeniach bydgoskich
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32495,zdjecie.html
- Manifestacja 31 sierpnia 1982 - bitwa wrocławska
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_0492_szajda_marian,99068,zdjecie.html

2. Kościół

- Klub Inteligencji Katolickiej
<https://www.foto.karta.org.pl/przegląd-wynikow-wyszukiwania/?allword=Wroc%C5%82aw%201980&exactmatchword=Wroc%C5%82aw&anyword=¬hiswords=&imageselected=32498>
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32506,zdjecie.html
- Msze podczas strajków
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_0443_pogroszowski_zygmunt,4696,zdjecie.html
- Msza przed siedzibą NZSS Solidarność
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32489,zdjecie.html

3. Środowisko naukowe

- Działacze NZSS „Solidarność”
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32499,zdjecie.html
- Strajki
Politechnika: https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32501,zdjecie.html

<https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/>

[ok_1430_tematyczna_lata_80,32502,zdjecie.html](https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32502,zdjecie.html)

Zdjęcia J. Wolniaka

- Dokument *Informacja o zagrożeniach działalnością antysocjalistyczną*;
- NZS i jego działalność

4. Kultura

- Plakaty z książki „Wrocław walczy o wolność”
- https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32493,zdjecie.html
- Piosenki:
 - „Mury” J. Kaczmarski;
 - „Psalm stojących w kolejce” K. Prońko
 - „Sierpień '80” M. Pietrzyk
 - „Kartka od Ojca”
 - „Wojciechu, Wojciechu!”
 - „Na Wojtusia”
 - „Bojowi zomowcy”
 - „ZOMO na Legnickiej” + teledysk:

5. Inne aktywności

- Federacja Młodzieży Walczącej Region Wrocław
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1698_archiwum_federacji_mlodziemy_walczacej,34891,zdjecie.html
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1698_archiwum_federacji_mlodziemy_walczacej,34892,zdjecie.html
- Wiece
https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32511,zdjecie.html
- 1 maja 1980
<https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/>

[ok_1430_tematyczna_lata_80,32521,zdjecie.html](https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32521,zdjecie.html)

[https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/](https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32523,zdjecie.html)

[ok_1430_tematyczna_lata_80,32523,zdjecie.html](https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_1430_tematyczna_lata_80,32523,zdjecie.html)

- Ruch „Wolność i pokój” we Wrocławiu

[https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/](https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_0906_michalak_mieczyslaw,20171,zdjecie.html)

[ok_0906_michalak_mieczyslaw,20171,zdjecie.html](https://www.foto.karta.org.pl/nasze-zbiory/kolekcje/ok_0906_michalak_mieczyslaw,20171,zdjecie.html)

- Pomarańczowa Alternatywa

<https://culture.pl/pl/tworca/pomaranczowa-alternatywa>

Powyższy projekt można dowolnie modyfikować i dostosowywać do swoich potrzeb. Szkielet jest uniwersalny i możliwy do zastosowania w każdym mieście Polski. Natomiast wewnątrz (materiały dla grup) należy dostosować odpowiednio do uczestniczek i uczestników.